

Võõrkeeled. Gümnaasium

1. Ainevaldkond „Võõrkeeled”

1.1. Valdkonna pädevus

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) suhtleb eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid;
- 2) mõistab ja tõlgendab võõrkeeles esitatut;
- 3) on omandanud teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonda „Võõrkeeled” kuuluvad võõrkeeled ja eesti keel teise keelena.

Gümnaasiumis õpitakse vähemalt kahte võõrkeelt, mis valitakse järgmisest loetelust: inglise, prantsuse, saksa, vene või muu keel. Keelepoliitiline eesmärk on saavutada gümnaasiumi lõpuks vähemalt kahe võõrkeelega valdamine iseseisva keelekasutaja tasemel (B-tase). Õpilasel, kes õpib eesti keelt teise keelena, on üks kohustuslik võõrkeel.

B1- ja B2-keeleoskustasemega võõrkeeled valib kool. Võõrkeelerühmi moodustades arvestatakse õpilaste taset, soove ning kooli võimalusi. Kui gümnaasiumi õppekavas on kolmas võõrkeel, on soovitatav õpilaste soove ja kooli võimalusi arvestades õpetada prantsuse, saksa, vene või muud keelt. Kursused jagunevad kohustuslikeks ja valikkursusteks.

Kohustuslikud kursused on:

B1-keeleoskustasemega võõrkeel 5

B2-keeleoskustasemega võõrkeel 5

Valikkursused on:

B1-keeleoskustasemega võõrkeel 4

B2-keeleoskustasemega võõrkeel 2

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Võõrkeeled avardavad inimese tunnetusvõimalusi ning suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma, arendavad süsteemset mõtlemist ning eneseväljendusvõimalusi erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega.

Ainevaldkonda kuuluvate võõrkeelte õppe kirjeldus on üles ehitatud, lähtudes keeleoskustasemete kirjeldustest Euroopa keeleõppe raamdokumendis (edaspidi *raamdokument*). Kõikide võõrkeelte, k.a eesti keel teise keelena, õpitulemused on raamdokumendile toetudes kirjeldatud ühtsetel alustel.

Kuna võõrkeel on eelkõige vahend teabe hankimiseks ja selle edastamiseks suhtlusprotsessis, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja mille piires kujundatakse suhtluspädevust.

Need on kõigile võõrkeeltele ühtsed, erinevused teemavaldkondade käsitlemisel tulenevad õpitava keele sihttasemest ja õppe kestusest.

Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse arendamise kaudu: kuulamine, lugemine, rääkimine ja kirjutamine, mistõttu on täpsustavad õpitulemused esitatud osaoskuste kaupa. Erinevaid osaoskusi õpetatakse integreeritult.

Võõrkeelte, eriti aga eesti keele kui teise keele integratsioon teiste õppeainetega ning õppimist soodustava õpikeskkonna loomine toetab suhtluspädevuse omandamise kõrval ka maailmapildi, enesehinnangu ja väärtuskäitumise arengut. Raamdokumendi põhimõtete rakendamine õppetöös võimaldab arvestada õppija ealist ning individuaalset eripära, suunab erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpieesmärgesid ning annab tagasisidet saavutatud kohta, toetades õpimotivatsiooni ning iseseisva õppija kujunemist.

Keelehariduse eesmärk on suurendada inimese keelepagasit, kus ühe võõrkeele õpe toetab teise võõrkeele omandamist. Seetõttu peab keelte valik olema lai, et õpilane saaks arendada oma keelelisi pädevusi mitmes keeles.

Keeleõpe ei piirdu teatud keeleoskustaseme saavutamise ja mingiks hetkeks. Oluline on toetada õpilaste motivatsiooni, arendada oskusi, kujundada enesekindlust ning saada keelekogemusi ka väljaspool kooli, mis loob eelduse elukestvaks õppeks. Keeleõpe on pidev protsess, kus edasimineku tagab ainult järjepidevus.

Õppijas arendatakse oskust võrrelda oma keelt ja kultuuri teistega, mõista ja väärtustada nende eripära, olla tolerantne ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat. „Mitmekesisust tuleb käsitleda kultuuride paljususe taustal. Keel ei kujuta endast mitte ainult kultuuri olulist tahku, vaid ka vahendit, mis aitab kultuurinähtusi mõista. Erinevad (rahvuslikud, piirkondlikud, sotsiaalsed) kultuurid, millesse inimene kuulub, ei eksisteeri tema teadvuses lihtsalt koos, vaid kõrvuti, vastandudes ja mõjutades üksteist.”¹ Õppija ei omanda lihtsalt kaht käitumis- ja suhtlemisviisi, vaid temast saab mitme keele kõneleja ja mitme kultuuri tundja. Ühe keele oskamine mõjutab keele- ja kultuuripädevust teises keeles ning aitab kaasa inimese kultuuriteadlikkuse, oskuste ja oskusteabe arengule tervikuna.

Nüüdisaegne võõrkeeleõpe eeldab avatud ja paindlikku meetodilist kontseptsiooni, mis põhineb meetodilis-didaktilistel arusaamadatel, mida saab õppija vajaduste põhjal kombineerida ja varieerida.

Õppijakeskse võõrkeeleõppe olulisemad põhimõtted on:

- 1) õppija aktiivne osalus õppes, tema teadlik ja loov võõrkeele kasutamine ning õpistrateegiate kujundamine;
- 2) keeleõppes kasutatava materjali sisu vastavus õppija huvidele;
- 3) erinevate aktiivõppevormide (sh paaris- ja rühmatöö) kasutamine;
- 4) õpetaja rolli muutumine teadmiste vahendajast õpilase koostööpartneriks ja nõustajaks teadmiste omandamise protsessis,
- 5) õppematerjalide mitmekesisus, nende kohandamine ja täiendamine lähtuvalt õppija eesmärkidest ning vajadustest.

1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Pädevustes eristatakse järgmisi omavahel seotud komponente: teadmised, oskused, väärtushinnangud ja käitumine. Nelja komponendi õpetamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Võõrkeelte valdkonna õpitulemustes sisalduvad keelepädevused, kultuur (väärtushinnangud, käitumine) ja õpioskused.

Võõrkeelte valdkonda kuuluvate ainete õpetamisega kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, sotsiaalset pädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatikapädevust, ettevõtlikkuspädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja -tegevuste kaudu.

Väärtuspädevust toetatakse õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktsepteerima erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripäras. Sotsiaalne pädevus annab võimaluse ennast ka võõrkeeltes edukalt teostada. Erinevates igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on lisaks sobivate keelendite valikule vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Seetõttu on sotsiaalne pädevus seotud ka väärtuspädevusega.

Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektöpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest.

Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeleõppes kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab võõrkeeletunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Olulisel kohal on eneserefleksioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt).

Suhtluspädevus on võõrkeeleõppe keskne pädevus. Võõrkeeleõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendus-, teksti mõistmise ja tekstiloome oskus on eduka suhtlemise eelduseks võõrkeeltes.

Matemaatikapädevusega on võõrkeeleõppel kõige väiksem kokkupuude, kuid see on olemas, sest suhtluspädevuse raames tuleb osata võõrkeeles arvutada (nt sisseoste tehes), samuti saab teemade raames käsitleda matemaatikapädevuse vajalikkust erinevates elu- ja tegevusvaldkondades.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus.

Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi oma ideede ja eesmärkide teostamisel ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.

1.5. Võõrkeelte valdkonna lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Võõrkeeleõppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelevahendid erinevate valdkondade teemade käsitlemiseks. Võõrkeelte, k.a eesti keele kui teise keele omandamisel tuleks kasutada koostöös teiste ainevaldkondadega keeleoskuse integreeritud õppematerjale, s.o lõimitud aine- ja keeleõpet (LAK-õpe, keelekümbelus). Võõrkeeli oskav õpilane pääseb muu hulgas ligi võõrkeelsetele lisateabeallikatele (teatmeteostele, kirjandusele, internetile jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks.

Keel ja kirjandus. Võõrkeelte valdkonnal on kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, sest mõlemas

arendatakse oskust kasutada keelt erinevates suhtlusolukordades, et saavutada oma eesmärged, arvestades suhtlusnorme ja keelekasutustavasid. Mõlemas valdkonnas arendatakse kirjalikku ja suulist eneseväljendusoskust, luuakse tekste ning õpitakse neist aru saama. Kõik need teadmised ja oskused kantakse järgmist keelt õppides üle uude kultuurikonteksti.

Matemaatika. Matemaatikapädevuse arengut toetab numbrite tundmise ja arvutamise kõrval erinevates alustekstides sümbolite, graafikute, tabelite ning diagrammide abil esitatud teabe mõistmise,

seostamise ja edastamise oskuse arendamine. Mõlemas valdkonnas arendatakse funktsionaalset lugemisoskust, oskust loogiliselt arutleda ja põhjendada, suutlikkust ennast selgelt ja täpselt väljendada.

Loodus- ja sotsiaalsed. Lõiming saavutatakse erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide ning õppetegevuste kaudu. Võõrkeelte õppes juhitakse õpilasi muu hulgas väärtustama looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi; ära tundma kultuurilist eripära ning järgima üldtunnustatud käitumisreegleid; omandama teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest; kujundama oma arvamust ning olema aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Kunstiained. Kunstipädevusega puututakse kokku kultuurilise teadlikkuse kujundamise kaudu, õppides

tundma eri maade kultuuripärandit nii teemade kui ka vahetute kunstielamuste kaudu (kino, teater, kontserdid, muusika, näitused, muuseumid jm). Õpilasi suunatakse märkama ja väärtustama erinevaid

kultuuritraditsioone, kunstide mitmekesisust ning maailma kultuurilist eripalgelisust.

Kehaline kasvatus. Kehakultuuripädevus seostub võõrkeeltes tervisliku eluviisi ja kehalise aktiivsuse

väärtustamisega. Võõrkeeleõppes (nii nagu kehalises kasvatuseski) on oluline salliv suhtumine kaaslastesse, ausa mängu reeglite järgimine ning oskus teha koostööd.

1.6. Läbivate teemade rakendamine võõrkeelte õppes

Võõrkeelte õppe eesmärgid ja teemad toetavad õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid võõrkeelseid (autentseid) alustekste ja erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid. Eelkõige on läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

1) **elukestev õpe ja karjääri plaanimine:** teemavaldkonnad „Haridus ja töö”, „Inimene ja ühiskond“.

Erinevate õppevormide kaudu arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutusvõimet, mis on aluseks elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel, ning suhtlus- ja koostööoskusi, mida on muu hulgas vaja tulevases tööelus. Võõrkeeleeõppe kaudu omandatakse enda ning oma teadmiste ja oskuste tutvustamiseks vajalik sõnavara. Õpilastele tutvustatakse eri ameteid, erialasid 5 ja edasiõppimisvõimalusi ning õpitakse mõistma ja koostama nt õpingutele ja tööle kandideerimiseks

vajalikke dokumente;

2) **keskkond ja jätkusuutlik areng:** teemavaldkonnad „Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond“. Harjutatakse otsuste langetamist ja hinnangute andmist keskkonnaküsimustes, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi (sh piiranguid), ning majanduslikke kaalutlusi. Kujundatakse valmisolekut tegelda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise;

3) **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus:** teemavaldkonnad „Eesti ja maailm“, „Haridus ja töö“, „Inimene ja

ühiskond“. Õpilasi suunatakse mõistma ühiskonna toimimise põhimõtteid ning kodanikualgatusel tähtsust, ettevõtluse rolli ühiskonnas ja sellega seotud mõjusid ning kujundama oma seisukohti teemaga seotud eetilistes küsimustes. Gümnaasiumis on peamine eesmärk kujundada õpilastes vajalikke praktilisi oskusi kohalikul ja riigi tasandil otsustamiseks ning majanduselus osalemiseks;

4) **kultuuriline identiteet:** teemavaldkonnad „Eesti ja maailm“, „Kultuur ja looming“, „Inimene ja ühiskond“. Toetatakse jätkuvalt omakultuuri väärtustamist, huvi teiste kultuuride vastu ning eelarvamusteta ja teadlikku suhtumist neisse. Õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest laiendatakse ja sünteesitakse eri ainete tundides tervikuks, luuakse võimalusi erinevate rahvaste ja kultuuridega tutvumiseks nii kirjanduse, interneti ja meedia kui ka vahetu kogemuse kaudu. Õpilasi julgustatakse arutlema selle üle, mis kaasneb teises kultuuriruumis elamisega;

5) **teabekeskkond:** teemavaldkonnad „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“. Õpilasi suunatakse tegema meediatarbijana iseseisvaid valikuid ning neid põhjendama, lähtudes oma huvidest ja vajadustest; arutlema avalikus ruumis tegutsemise reeglite üle, mõistma meediamajanduse rolli ühiskonnas ning üleilmastumise mõjusid meedia sisule ja inimeste meediakasutusharjumustele;

6) **tehnoloogia ja innovatsioon:** teemavaldkonnad „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“.

Õpilasi suunatakse mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale ning seeläbi kujundama oma seisukohti teemaga seotud eetilistes küsimustes. Eesmärk on kujundada positiivseid hoiakuid tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste suhtes, valmisolekut kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;

7) **tervis ja ohutus:** teemavaldkonnad „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“. Taotletakse

õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning aitama kaasa tervist edendava turvalise keskkonna loomisele;

8) **väärtused ja kõlblus:** kõik teemavaldkonnad. Õpilasi suunatakse arutlema isiklike väärtushoiakute

ja kõlbeliste tõekspidamiste üle; respektierima erinevaid vaateid ning kaitsma ja põhjendama enda seisukohti; mõistma, et mitmekesisus on rikkus. Keskkel kohal on kriitilise mõtlemise ja

argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine, tuues esile seoseid erinevate valdkondade, varasemate teadmiste ja kogemustega ning väärtussüsteemide, maailmapildi ja maailmavaate küsimustega.

1.7. Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi, õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) mitmekesistatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, teater, kino, kontserdid, arvutiklass jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne.

2. Eesti keel teise keelena

2.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Gümnaasiumi eesti keele teise keelena õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) oskab keelt tasemel, mis võimaldab Eesti ühiskonnas ja eestikeelses keskkonnas iseseisvalt toime tulla;
- 2) on võimeline jätkama õpinguid eesti keeles ning kasutama eesti keelt töökeskkonnas ja ametkondlikus suhtluses;
- 3) mõistab ja väärtustab oma ning eesti kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning arvestab suhtluses eesti kultuurinorme ja tavasid;
- 4) analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi; omandab elukestvaks õppeks motivatsiooni ja vajalikud oskused.

2.2. Õppeaine kirjeldus

Eesti keele õpetuse tähtsamaid ülesandeid on kujundada keeleoskus, mis võimaldab Eesti ühiskonnas iseseisvalt toime tulla ning paneb aluse elukestvale õppele. Eesti keele arendamise strateegiast tulenevalt seab käesolev õppekava eesmärgi liikuda C1 keeleoskustaseme saavutamise poole gümnaasiumi lõpuks. Gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus eesti keeles teise keelena on B2.1. Hea õpitulemusega õpilane täidab osaliselt ning väga hea õpitulemusega õpilane kõik B2.2 keeleoskustaseme nõuded. Väga hea õpitulemusega õpilane on suuteline osaliselt täitma ka järgmise (C1) keeleoskustaseme nõudeid.

Eesti keele õppe kaudu toetatakse õpilaste suutlikkust õppida teisi aineid eesti keeles. Gümnaasiumis on üldteemaks „Mina ja maailm”. Viis teemavaldkonda ja nende alateemad on igapäevaelus omavahel läbi põimunud ning samamoodi on neid võimalik käsitleda ka keeleõpetuses. Erinevate teemade kaudu saab õpilane võrrelda Eesti ja oma päritolumaal kultuuriruumi. Teemade käsitlemisel peetakse silmas nende päevakohasust, õpilase huve ning kursuse keeletaset.

Kultuuriteadlikkust kujundades juhitakse õpilase tähelepanu erinevustele suhtlemisel emakeeles ja eesti keeles ning neid erinevusi selgitavatele kultuurinähtustele. Õpilane on teadlik oma kohast ja vastutusest ühiskonnas ning suudab anda adekvaatseid hinnanguid ühiskonnas toimuvale. Gümnaasiumi keeletunnis suheldakse ainult eesti keeles. Õpetuses kasutatakse kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Rakendatakse jätkuvalt paaris- ja rühmatööd, toetatakse eestikeelse suhtlus- ja esinemisioskuse väljakujunemist, kasutades selleks nt väitlusi, referaate, uurimistöid, arvutiesitlusi, suhtlusportaale, blogisid jne. Erinevate tegevuste kaudu loob õpetaja võimaluse kasutada eesti keelt aktiivselt ka tunniväliselt.

Suureneb iseseisvus eestikeelse info otsimisel ning kasutamisel. Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis. Õppes on jätkuvalt oluline õpioskuste arendamine, mis toetab edasisi keeleõpinguid ning paneb aluse elukestvatele õppele.

2. 3. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
- 2) suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja ladusalt;
- 3) loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 4) selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi; suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid;
- 5) arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid;
- 6) tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat; vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;
- 8) omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda;
- 9) seab õpieesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
- 10) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega.

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Rahuldav õpitulemus	B2.1	B2.1	B2.1	B1.2
Hea õpitulemus	B2.2	B2.2	B2.2	B2.1
Väga hea õpitulemus	B2.2-C1	B2.2-C1	B2.2-C1	B2.2

2.4 Kursuste õpitulemused ja õppesisu

I kursus „Haridus“

Õpitulemused

I kursuse lõpul õpilane:

- 1) oskab rääkida Eesti haridussüsteemist, koolivahetamisest, tunniplaanist;
- 2) rääkida välismaa koolilaste kooli elust; oma tulevikuplaanidest;
- 3) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 4) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid;
- 5) on omandanud esmased teadmised Eesti kultuuriloost;
- 6) loeb eestikeelset eakohast kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid;
- 8) oskab kommenteerida diagramme, kirjutada isiklikke kirju, koostada ja kaitsda referaate;

Õppesisu

1. Haridus ja töö

Pere ja kasvatus: laste ja vanemate omavaheline mõistmine;

Haridus: riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused; kohustuslik kooliharidus, iseõppimine; koolikeskkond ja traditsioonid; noorteorganisatsioonid;

2. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming: loova mõtte arendamine kogemuse kaudu (isiklik kiri, diagrammi analüüs, referaat)

II kursus „Inimene kui indiviid“

Õpitulemused

II kursuse lõpul õpilane:

- 1) loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 2) oskab avaldada arvamust inimeste loomuse ja käitumise kohta;
- 3) suudab teha üldistusi;
- 4) arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid;
- 5) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 6) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid;

- 7) suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades on omandanud esmased teadmised Eesti kultuuriloost, loeb eestikeelset eakohast;
- 8) kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 9) oskab kirjutada kaebust, tänukirja, seletuskirja.

Õppesisu

1. Inimene ja ühiskond

Inimene kui indiviid: inimese loomus ja käitumine, vastuoludesse sattumine; iga inimese kordumatu eripära; inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed; sotsiaalsed; erinevad inimesed ja rahvad (nt keele- ja kultuurierinevused, käitumistavad, kõlblusnormid).

Inimeste suhtlus: suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (nt sõnavalik, žestid, miimika); meedia kui suhtluskanal ja -vahend.

2. Keskkonda ja tehnoloogia

Tehnoloogia: biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus jne.

Elukeskkond: säästlik eluviis;

3. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming: loova mõtte arendamine kogemuse kaudu (kaebus, tänikiri, seletuskiri)

III kursus „Rahvakombestik“

Õpitulemused

III kursuse lõpul õpilane:

- 1) oskab rääkida kuidas tähistatakse sügise ja kevad-talviseid tähtpäevi nii Eestis kui ka mujal maailmas;
- 2) oskab koostada kutset ja kuulutust;
- 3) tunneb eesti kultuurinorme ja -tavasid;
- 4) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 5) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid;
- 6) on omandanud esmased teadmised Eesti kultuuriloost,
- 7) loeb eestikeelset eakohast kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid.

Õppesisu

1. Eesti ja maailm

Eesti riik ja rahvas: geograafiline asend ja kliima;

Eesti keel ja eesti meel: kultuuritraditsioonid; kodukoha lugu;

Eesti ja teised riigid: Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriik: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus;

2. Keskkonda ja tehnoloogia

Elukeskkond: elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel;

3. Kultuur ja looming

Kultuuritraditsioonid ja tavad: erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused;

Kultuur kui looming: rahva ajalooline kultuurimälu; loova mõtte arendamine kogemuse kaudu (kutse, kulutus).

Hindamine

10. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase5
K	B1.1	B1.2	B2.1	B2.1-B2.2
U U L A M I N E	Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttavalt igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmi de sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heli- teksti. Saab aru loomuliku tempoga selgest kõnest.	Saab kuuldust aru, tai-pab nii peamist sõnu-mit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.	Saab aru suulise teksti üldisest mõttest ja sõnumist. Mõistab kõne olulise-mateest kohtadest vaatamata mõnedele tundmatutele sõnadele. Märkab detaile ja fakte, leiab tekstist valikulise informatsiooni.	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejad on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest. Mõistmist takistavad tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.
L	B1.1	B1.2	B2.1	B2.1 – B2.2
U G E M I N E	Loeb ja mõistab mõnelehelehelise lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada sõnastikku	Loeb ja mõistab mõnelehelehelise selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pike-mast arutlevat laadi tekstist. Kogub teema kohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekst-	Loeb ja mõistab mitmelehelehelise tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladiusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Loeb ja mõistab mitmelehelehelise tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Teeb loetust kokkuvõtte. Loeb ladiusalt, sõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.

		tides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.		
R Ä Ä K I M I N E	B1.1	B1.2	B 2.1	B2.1 – B2.2
	<p>Kõne pole sujuv ja see segab kohati arusaamist, samuti võib öeldust arusaamist segada kohatine halb hääldus (baas-sõnade hääldus on hea). Sõnavara on piiratud, parafraseerimisega on raskusi. Kuid suudab mõtet üldjoontes moonutusteta edasi anda, kuigi kuulajal on vaja arusaamisega pingutada. Esineb häirivaid grammatikavigu (sõnajärg ja vormikasutus), kuid öeldu üldmõte on arusaadav. Oskab lihtsate seostatatud lausetega rääkida omakogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Spontaanses kõnes esineb palju vigu</p>	<p>Kõne pole küll päris sujuv, kuid siiski täiesti mõistetav. Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse sisu ning kirjeldada oma muljeid. Hääldus ei häiri, kui ka tekitab väikesi vääritimõistmisi. Sõnavaras esineb mõningaid lünki, parafraseerimine alati ei õnnestu. Tajub ja suudab selgelt edasi anda üldist mõtet. Esineb märgatavaid vigu, mis aga enamasti ei sega öeldust arusaamist. Tuleb vaalike asjadega toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi.</p>	<p>Kõne on piisavalt sujuv ja hästi mõistetav, hääldus hea, kui ka emakeele aktsent tajuv. Sõnavara piisav ja oskab parafraseerida. Grammatika piisavalt korrektne, öeldu arusaadav. Oskab rääkida erinevatel teemadel, eneseväljendus on hea, tuleb toime erinevates olukordades. Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti; osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesisist sõnavara ja väljendeid; keerukamaid ausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna- ja vormivahetustega seotud paused on vähe ning need ei sega suhtlust. Intona-</p>	<p>Saab hakkama üksikasjalikkude kirjeldeste koostamisega üldhuvitavatel teemadel. Suudab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta, kuid see võib olla mõnikord konarlik. Püüab kasutada mitmekesisist sõnavara ja väljendeid ning keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne on arusaadav, aeglane, kuid ilma pikemate ebaloomu-like pausideta. Suudab end mõistma panna ning ületab enamiku suhtlemisel ette tulevatest raskustest. Intonatsioon on enamasti loomulik. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Esineb grammatikavigu, kuid öeldu üldmõte on arusaadav.</p>

			-tsioon on loomulik	
K I R J U T A M I N E	B1.1	B1.2	B 2.1	B2.1
	<p>Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi teks-te, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus).</p>	<p>Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest), kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi; kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtte- te või arvamuste esitamisel võib olla keelise ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist. Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid, moodustustalle. Kasutab tuttavat olukorras grammatiliselt õiget keelt; on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, mis ei takista mõistmist.</p>	<p>Kirjutab seotud tekstide konkreetsetel ja üldisematel teemadel /100-120 sõna/ (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärgi. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks kasutada sünonüüme). Võib esineda ebatäpsusi lauseses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist</p>	<p>Kirjutab tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärgi. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Rahuldav keelekasutus. Mõnikord võib esineda ebatäpsusi keeleregistri valikul. Tekst enam-vähem õige pikkusega (120/160 sõna) ja piisavalt sidus. Poolametliku kirja vormistamine vastab üldtunnustatud vorminõuetele osaliselt. Väljendus on küllal-ki lagooniline, kuid korduste vältimiseks püütakse väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lauseses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist. Esineb kirja- ja keele vigu, kuid teksti mõte on siiski enamasti arusaadav.</p>

IV kursuse „Meedia”

Õpitulemused

IV kursuse lõpul õpilane:

- 1) teab sõnu antud temaatika piires;
- 2) saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks;
- 3) saab aru loomuliku tempoga kõnest;
- 4) suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja lodusalt;
- 5) loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid;
- 6) oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti, oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta;
- 7) arvestab eesti kultuurinorme ja –tavasid;
- 8) tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat; vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid;
- 9) kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;
- 10) omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda;
- 11) seab õpieesmärke ja hindab nende saavutuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
- 12) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;
- 13) kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar); oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga;
- 14) eristab isikliku ja ametliku kirja stiili;
- 15) valdab grammatikat küllaltki hästi.

Õppesisu

1. Eesti ja maailm

Eesti riik ja rahvas: riigikaitse.

2. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming: loova mõtte arendamine kogemuste kaudu (nt tekstiõpetus: arvustus, arutus, aruanne)

Kultuuritraditsioonid ja tavad: rahvapärимused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad, kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu;

3. Inimene ja ühiskond

Inimeste suhtlus: suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (nt sõnavalik, žestid, miimika); meedia kui suhtluskanal ja vahend.

V kursuse „Tervislikud eluviisid”

Õpitulemused

V kursuse lõpul õpilane:

- 1) teab sõnu antud temaatika piires;
- 2) saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejad on rohkem kui kaks;
- 3) saab aru loomuliku tempoga kõnest;
- 4) suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja ladusalt;
- 5) loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid;
- 6) oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti, oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta;
- 7) arvestab eesti kultuurinorme ja –tavasid;
- 8) tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat; vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid;
- 9) kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;
- 10) omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda;
- 11) seab õpieesmärke ja hindab nende saavutuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
- 12) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;
- 13) kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar); oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga;
- 14) eristab isikliku ja ametliku kirja stiili;
- 15) valdab grammatikat küllaltki hästi.

Õppesisu

1. Keskkond ja tehnoloogia

Elukeskkond: sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus (nt arstiabi, pensionid, riiklikud toetused ja fondid, abirahad, soodustused puudega inimestele); sotsiaalne miljö: põhirahvusest koosnev või mitmekeelne ja –kultuuriline ühiskond; lähinaabrid;

2. Haridus ja töö

Pere ja kasvatus: kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak, heategevus jne.

3. Inimene ja ühiskond

Inimene kui looduse osa: eluring: sünd, elu ja surm; elulaad ehk olemise viis (nt loodushoidlik ja inimsõbralik, tervislik eluviis);

Inimene kui indiviid: väärtushinnangud, vaated elule ja ühiskonnale;

Ühiskond kui eluvalduste kogum: sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus; ebaterved eluviisid, kuritegevus.

VI kursus „Tehnoloogia”

Õpitulemused

IV kursuse lõpul õpilane:

- 1) teab sõnu antud temaatika piires;
- 2) saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks;
- 3) saab aru loomuliku tempoga kõnest;
- 4) suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja lodusalt;
- 5) loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid;
- 6) oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti, oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta.
- 7) arvestab eesti kultuurinorme ja –tavasid;
- 8) tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ja trükimeediat; vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid;
- 9) kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, internet) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;
- 10) omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda;
- 11) seab õpieesmärke ja hindab nende saavutuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
- 12) ostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega;
- 13) kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar); oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga;
- 14) eristab isikliku ja ametliku kirja stiili;
- 15) valdab grammatikat küllaltki hästi.

Õppesisu

1. Keskkond ja tehnoloogia

Tehnoloogia: teadus- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus; teabekeskkond: infootsing ja –vahetus; keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, arvutipõhine keeleõpe, tõlkeabiprogrammid jne;

2. Haridus ja töö

Tööelu: töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); tööpuudus; vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste suhtes; puudega inimeste töö.

Hindamine

11. klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K	B 1.2	B 2.1	B 2.1 – B 2.2	B 2.2
U U L A M I N E	Saab kuulust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägi –takse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne. Detailide ja faktide märkamise tekitab probleeme. Vajab mitmekordset läbikuulamist.	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejad on kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kuid detailid ja faktid võivad jääda arusaamatuks.	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejad on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest. Keeruka sisuga mõttevahetuse arusaamisel ei ole kõik selge.	Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.
L	B 1.2	B 2.1	B 2.1 – B 2.2	B 2.2
U G E M I N E	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäigu- ga tekste erinevatel teemadel (nt noorte -le mõeldud meedia -tekstid, mugandatud ilukirjandustekstid). Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Aga tekstides esitatud detailid ja nüansid jäävad selgusetuks.	Saab loetud tekstist aru. Loeb eriva sisuga tekste (uudis, artikkel, kuulutus, teabetekst vms.). Suudab leida tekstist vajaliku teabe, taipab teksti peamist mõtet, valdab detailset ja tutvustuslugemist. Suudab leida vajalikku infot pike - mast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Oskab kasutada sõnaraamatut.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladiusalt, lugemissõna -vara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomidemõistmise- ga. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid, tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise ees -märgist. Raskusi võib olla idioomide ja kultuurisidusate vihjete

R Ä Ä K I M I N E	B 1.2	B 2.1	B 2.1 – B 2.2	B 2.2
	Kõne on hakitud või isegi katkendlik ja seda on raske jälgida. Sõnavara äärmiselt piiratud, mis takistab eneseväljendust. Grammatika ebakorrektned ja takistavad öeldu mõistmist.	Kõne on aeglane, esineb pikki ebaloomulikke pause. Tihti tuleb toeks võtta mitteverbaalseid vahendeid. Hääldus erineb selgelt eesti keele normist. Interaktiivsed oskused on nõrgad. Sõnavara on väike, rääkimisel tekivad lüngad, kuigi kuulaja saab aru. Laused on lihtsaelised, esineb grammatikavigu,	Kõne on arusaadav, ilma pikemate ebaloomulike pausideta. Suudab end mõistma panna ning ületab suhtlemisel ette tulnud raskustest. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajuv. Sõnavaras esineb lünki, kuid mõtet saab edasi anda. Esineb grammatikavigu, kuid öeldu üldmõte on arusaadav.	Kõne on suhteliselt vaba ja arusaadav. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Oma teksti sidumine on hea, kõnevoorude sidumine pisut hakkiv. Sõnavaras esineb üksikuid lünki ja sel juhul väljendatakse kaudsel viisil. Grammatika hea, kuigi võib esineda ebakorrektsusi. Öeldu mõistetakse.
K I R J U T A M I N E	B 1.2	B1.2 – B2.1	B2.1	B2.1 – B2.2
	Väga halb keelekasutus. Lihtsakoeline lausestus. Sõnavara ebapiisav, keelevead takistavad teksti arusaamist. Esineb sõnakasutusvigu. Kirjutis õige pikkusega (160 sõna), kuid sisu pealiskaudne. Teksti mõistmine häiritud.	Rahuldav keelekasutus. Üksikutes kohtades võib esineda ebaloogilist lausestust ja pisut lihtsakoelist sidumist. Sõnavara piiratud, väljenduslakoosiline. Esineb ebatäpset sõna- ja vormikasutust. Esineb kirja- ja keelevigu, kuid teksti mõte on arusaadav.	Hea keelekasutus. Lausestus loogiline ja mitmekesine. Sõnavara piisav, väljenduslakoosiline. Esineb üksikuid kirja- ja keelevigu, mis ei sega teksti arusaamist. Sisu asjakohane, tekst õige pikkusega -160 s. Loogiline ja küllaltki siduv.	Keelekasutus hea ja asjalik. Lausestus loogiline ja mitmekesine. Sõnavara piisav, väljenduslakoosiline. Võib esineda üksikuid kontekstiliselt ning kirja- ja keelevigu, mis ei sega teksti arusaamist. On stiilikonarused. Sisu ammendav, tekst õige pikkusega, loogiline ja ladus. Loovtekst – 160 sõna, ametikiri – 120 sõna.

VII kursus „Riik ja ühiskond“

Õpitulemused

VII kursuse lõpul õpilane:

- 1) teab sõnu antud temaatika piires;
- 2) tunneb huvi Eesti ühiskonnaelu vastu, loeb eestikeelset trükimeediat; vaatab telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 3) saab aru antud teemaga seotud vestlusest, loengust, ettekandest ning keeruka sisuga mõttevahetusest, milles väljendatakse erinevaid seisukohti;
- 4) oskab leida tekstidest asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta;
- 5) suudab väljendada ja põhjendada oma arvamust, esitada asjakohaseid selgitusi ja kommentaare;
- 6) oskab selgitada oma vaatenurka, kaaluda kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
- 7) koostab kirjalikke loovtöid (nt referaat, uurimistö, essee, arutlus) põhjendades oma seisukohti ning esitades poolt- ja vastuväiteid;
- 8) kasutab teadmisi tekstide liikidest ja stiililistest iseärasustest, teksti ülesehitusest ja sõnajärgust;
- 9) kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatuid, interneti) vajaliku info otsimiseks;
- 10) seab õpieesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
- 11) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega.

Õppesisu

1. Eesti ja maailm

Eesti riik ja rahvas: omariiklus ja kodanikuks olemine; rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid; mitmekultuuriline ühiskond.

Eesti keel ja eesti meel: rahvuslik identiteet;

Eesti ja teised riigid: Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriik: ELi töökorraldus; Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö.

2. Kultuur ja looming

Looming: loova mõtte arendamine kogemuse kaudu (nt referaat, arutlus, erinevad tarbetekstid)

3. Inimene ja ühiskond

Ühiskond kui eluvalduste kogum: majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond;

VIII kursus “Kultuurivaramu”

Õpitulemused

VIII kursuse lõpul õpilane:

- 1) teab sõnavara teemal “Kultuur”;
- 2) avastab ning väärtustab kunstide mitmekesisust;
- 3) tunneb huvi Eesti kultuurielu vastu, loeb eestikeelset trükimeediat; vaatab telesaateid ning kuulab raadiosaateid;

- 4) väärtustab eesti kultuuri, näeb seda Euroopa ja teiste rahvaste kultuuri kontekstis;
- 5) saab aru antud teemaga seotud vestlusest, loengust, ettekandest ning keeruka sisuga mõttevahetusest, milles väljendatakse erinevaid seisukohti;
- 6) oskab leida tekstidest asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta;
- 7) suudab väljendada ja põhjendada oma seisukohti ja emotsioone kuuldu või nähtu kohta, esitada asjakohaseid selgitusi ja kommentaare;
- 8) oskab selgitada oma vaatenurka, kaaluda kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
- 9) koostab kirjalikke loovtöid (nt referaat, essee, arutlus) põhjendades oma seisukohti ning esitades poolt- ja vastuväiteid;
- 10) kasutab teadmisi tekstide liikidest ja stiililistest iseärasustest, teksti ülesehitusest ja sõnajärgust;
- 11) kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatuid, internetti) vajaliku info otsimiseks;
- 12) seab õpieesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
- 13) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega.

Õppesisu

1. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming: looming: kirjandus, teatri- ja kinokunst, kujutav kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst, käsitöö; loova mõtte arendamine kogemuse kaudu (nt referaat, arvutiesitlus, essee)

IX kursuse "Elukeskkond ja tööelu"

Õpitulemused

IX kursuse lõpul õpilane:

- 1) omandab sõnavara teemal "Elukeskkond ja tööelu";
- 2) tunneb huvi Eesti keskkonna probleemide vastu, loeb eestikeelset trükimeediat; vaatab vastava sisuga telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 3) väärtustab õppimist elukestva protsessina; oskab leida infot tööturu, erialade ja õppimisvõimaluste kohta;
- 4) saab aru antud teemaga seotud vestlusest, loengust, ettekandest ning keeruka sisuga mõttevahetusest, milles väljendatakse erinevaid seisukohti;
- 5) oskab leida tekstidest asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta;
- 6) suudab väljendada ja põhjendada oma arvamust, esitada asjakohaseid selgitusi ja kommentaare;
- 7) oskab selgitada oma vaatenurka, kaaluda kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
- 8) koostab kirjalikke loovtöid (nt referaat, essee, arutlus) põhjendades oma seisukohti ning esitades poolt- ja vastuväiteid; oskab kirjutada CV;
- 9) kasutab teadmisi tekstide liikidest ja stiililistest iseärasustest, teksti ülesehitusest ja sõnajärgust;
- 10) kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatuid, internetti) vajaliku info otsimiseks;

- 11) seab õpieesmäärke ja hindab nende saavutatuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
- 12) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega.

Õppesisu

1. Keskkond ja tehnoloogia

Geograafiline keskkond: keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus- ja kultuurmaastikud, kaitsealad; saasteallikad; loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ja kliimamuutused; keskkonna jätkusuutlik areng.

2. Haridus ja töö

Pere ja kasvatus: perekond; peresuhted ning üksteisest hoolimine; kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak jne.

Haridus: edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal (ülikoolid, erialane ettevalmistus); elukestev õpe (koolitused, enesetäiendamine jms).

Tööelu: teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine; töötamine: eluloo koostamine, tööleping, töövestlus; töötaja ja tööandja õigused ning vastutus, ametiühingud, katseaeg, osalise või täisajaga töö, puhkus; suhted töökollektiivis; meeldiv ja sundimatu miljö, motiveeritud töötaja; vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks;

3. Inimene ja ühiskond

Inimene kui looduse osa: tasakaal inimese ja looduse vahel (nt loodushoidlik eluviis, aukartus looduse ees).

4. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming: loova mõtte arendamine kogemuse kaudu (nt essee, arvutiesitlus, eluloo koostamine, CV)

Hindamine

12.klass

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K	B2.1	B2.1 – B2.2	B2.2	B2.2 – C1
U U L A M I N E	Raskustega saab aru elavast suulisest kõnest või helisalvestistest konkreetsetel teemadel, isegi kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid pole rohkem kui kaks. Saab aru ainult	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku	Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti.	Mõistab pingutuseta abstraktset teemakäsitlust ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest. Suudab kriitiliselt hinnata kuuldu sisu ning tõstatatud probleeme.

	aeglase tempoga kõnest. Sõnavara ei ole piisav, et eristada nüansse.	tempoga kõnest. Mõistmist takistavad tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.	Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.	Mõistmist võivad raskendada haruldased idioomid, võõras aktsent, släng või murdekeel.
L U G E M I N E	B2.1 On raskusi tekstide mõistmisega (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Lugemistempo on aeglane. Loeb takerdustega, lugemissõnavara ei ole ulatuslik tekstist arusaamiseks, ei taju nüansse. Lugemisel võtab appi kakskeelse tõlkesõnaraamatu.	B2.1 – B2.2 Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Teeb loetust kokkuvõtte. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	B2.2 Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid, tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla idioomide ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.	B2.2 – C1 Loeb pikki keerukaid erineva registri ja esituslaadiga tekste. Oskab ära tunda autori hoiakud, suhtumise ja varjatult väljendatud mõtteid. Stiilinüanssidest, idiomaatikast ning teksti keerukatest üksikasjadest arusaamine võib nõuda kõrvalist abi (nt sõnastik, emakeelkõneleja nõuanne).
R Ä Ä K I M I N E	B2.1 On raskusi üksikasjalike kirjelduste ning põhjenduste esitamisel üldhuvitataval teemadel, sageli ei suudeta oma seisukohta kaitsta. Arutelu osalemine ja kõnevooru ülevõtmine nõuab teatud pingutusi. Kõne on aeglane, esineb pikki ebaloomulikke pause. Tihti tuleb toeks võtta mitteverbaal-	B2.1 – B2.2 Saab hakkama üksikasjalikkude kirjelduste koostamisega üldhuvitataval teemadel. Suudab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru ülevõttas, kuid see võib olla mõnikord konarlik. Püüab kasutada mitmekesisest sõnavara ja väljendeid ning kee-	B2.2 Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. On võimeline jälgima oma keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamiku vigadest. Oskab valida sobiva	B2.2 – C1 Väljendab ennast ladusalt ja spontaanselt. Suudab raskusteta ja täpselt avaldada oma mõtteid ning arvamusi erinevatel teemadel. Keelekasutus on paindlik ja loominguine. Suudab saavutada suhtluseesmärke. Teksti sidumine on ladus, kõnevoorude sidumine ei pruugi veel olla täiesti

	<p>seid vahendeid. Hääldus erineb eesti keele normidest. Sõnavaras esineb ülesannete täitmiseks takistavaid lünki. Laused on lihtsakoolised. Esineb häirivaid grammatikavigu, mis takistavad öeldu mõistmist.</p>	<p>rukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne on arusaadav, aeglane, kuid ilma pikemate ebaloomulike pausideta. Suudab end mõistma panna ning ületab enamiku suhtlemisel ette tulevatest raskustest. Intonatsioon on enamasti loomulik. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Esineb grammatikavigu, kuid öeldu üldmõte on arusaadav.</p>	<p>keeleregistri. Kõnerütmsis ja tempos on tunda emakeele mõju, kuid kõne on suhteliselt vaba ja arusaadav. Oma teksti sidumine on hea, kõnevoorude sidumine võib olla hakkiv. Grammatika tundmine on hea, kuigi võib esineda ebakorrektsusi.</p>	<p>loomulik. Võivad esineda suulisele kõnele omased tavalised takerdused. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent võib olla tajutav. Sõnavara on rikkalik, parafraaseerimisoskus väga hea, kuid võib esineda üksikuid vigu sõnade semantilistes seostes, reksioonistruktuurides ja sõnajärjes.</p>
K	B1.2	B2.1	B2.1 - B2.2	B2.2
I R J U T A M I N E	<p>Tekib raskusi eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte koostamisega (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). On probleeme pooltja vastuargumentide leidmisega ja eneseväljendamisega. Kirjeldab tegelikku või kujuteldavat sündmust vigadega. Mitte alati ei õnnestu isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Kirjutis võib olla õige pikkusega (poolametlik kiri 120 sõna</p>	<p>Kirjutab tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Rahuldav keelekasutus. Mõnikord võib esineda ebatäpsusi keeleregistri valikul. Tekst enam-vähem õige pikkusega (120/160 sõna) ja piisavalt sidus. Poolametliku kirja vormistamine vastab</p>	<p>Saab hakkama seotud tekstide kirjutamisega konkreetsetel ja üldisematel teemadel. Oskab kirjutada esseed: tekst sidus ja teemakohane, kuid esineb üksikuid vigu. Saab hakkama refereerimisega. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Kirjutis on õige pikkusega (120/180), loogiline, küllaltki sidus ning vastab vorminõuetele. Lausesus loogiline ja mitmekesine. Sõnavara on piisav,</p>	<p>Oskab kirjutada esseed: arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane. Oskab refereerida nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot. Kasutab erinevaid keeleregistreid sõltuvalt adressaadist (nt eristades isikliku, poolametliku ja ametliku kirja stiili). Lausesiseseid kirjavahemärke kasutab enamasti reeglipäraselt. Tekst on õige pikkusega (120/</p>

<p>/arutlus 160 sõna) või mõnevõrra – nt kolmandiku – lühem, sisu pealiskaudne ja tekst halvasti struktureeritud, mis segab arusaamist. Kirjutis ei vasta vorminõuetele.</p> <p>Ebarahuldav keelekasutus. Eksimused registri valikul.</p> <p>Võib esineda ebaloogilist lausestust. Sidumine on ebaloomulik, esineb sidumata üleminekuid, teksti hakitust vm süntaktilisi lihtsususi.</p> <p>Sõnavara piiratud, esineb sõnakasutusvigu.</p> <p>Palju eri tüüpi keeleja/või kirjavigu, mistõttu teksti mõistmine häiritud.</p>	<p>üldtunnustatud vorminõuetele osaliselt. Väljendus on küllal- lki lakooniline, kuid korduste vältimiseks püütakse väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.</p> <p>Esineb kirja- ja keelevigu, kuid teksti mõte on siiski enamasti arusaadav.</p>	<p>kuid väljendus võib olla mõnikord lakooniline.</p> <p>Esineb üksikuid kontekstilisi tähendusvääratusi ning kirja- ning keelevigu, mis ei sega tekstist arusaamist.</p>	<p>160 sõna), sisu ammendav, loogiline ja ladus. Kirjutis vastab üldtunnustatud vorminõuetele.</p> <p>Sõnavara on asjakohase ulatusega, sõnakasutus täpne. Parafraaseerimisega ei ole ras- kusi.</p> <p>Võib esineda üksikuid kirja ja keele- vigu ning stiilikonarusi, mis ei häiri tekstist arusaamist.</p>
--	---	---	---

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet.

Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega.

Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

2.5 Õppetegevus

Gümnaasiumis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt, rõhuasetused võivad kursuseti olla erinevad. Õpitavat keelt kasutatakse aktiivselt ka väljaspool eesti keele tundi (nt teised ainetunnid, õppereisid, õpilasvahetused, keelelaagrid ja kohtumised eesti keelt emakeelena kõnelejatega). Õpilane loeb autentseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist.

Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutatakse ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust, kasutades erinevaid keeleregistreid (nt suhtlemine ametiasutuses, tööintervjuul, olmesfääris).

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust.

Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase.

Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Õppetegevus on:

- 1) meedia- ning autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine;
- 2) iseseisev lugemine ning kuulamine;
- 3) tarbekirjade koostamine (nt elulugu, seletuskiri, avaldus, kaebus);
- 4) loovtööde kirjutamine (nt kirjand, artikkel, kokkuvõte, luuletus);
- 5) referaatide ja/või uurimistööde koostamine ning esitlemine;
- 6) keelerühmadevahelised arutlused ja väitlused;
- 7) rolli- ja suhtlusmängud;
- 8) projektitööd (nt filmide tegemine, teatritükkide etendamine, veebilehtede koostamine) ;
- 9) keelekeskkonnas täidetavad ülesanded (nt muuseumitund, intervjuud);
- 10) info otsimine erinevatest eestikeelsetest teatmeallikatest (nt seletav sõnaraamat, internet).

2.6 Õpikeskkond

Õpikeskkond on õpilast ümbritsev vaimne, sotsiaalne ja füüsiline keskkonna tervik, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpikeskkond on see, mis muudab õpetaja ja õpilase pingutused viljakaks. Õpikeskkond laialt võttes hõlmab kogu koolikeskkonna, koolikliima ja kodused tingimused. Tinglikult kuulub siia ka õpilase vaba aja ja huvitegevus. Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist ning õppekoormus peab vastama õpilase jõuvarudele. Õpikeskkond peab toetama õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kandma õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitama ja arendama edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

Füüsiline õpikeskkond: kool korraldab õppe vajadusel rühmades; kool korraldab õppe klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus, koos vajaliku õppematerjali, sisustuse

ja tehniliste abivahenditega. . Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatöök, ümarlauavestlusteks. Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni. Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid. Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis ja kooli raamatukogus ning väljaspoolkooli.

Emotsionaalne õpikeskkond: kaitstus, vabadus hirmudest, hubasus; õpi- ja loomingukskus; meisterlikkuse ja tulemuslikkuse taotlemise positiivne tunnustamine vs tunnustus standardi alusel unetus- ja esteetilise naudinguga taotlemine ja toetamine.

Vaimne/intellektuaalne õpikeskkond: teadmusloome soodustamine; üksikjuhtude, lokaalsete ja globaalsete aspektide ning erinevate mudelite, paradigmatide pidev käsitlemine; uurimistöö - õppeprotsessi loomulik osa.

2.7 Keeleteadmised: eesti keel teise keelena

Tabelis on lähtutud keele grammatilistest kategooriatest, aga selle jagamine kooliastmetele on üsna raske, sest kategooria omandamine on pikk protsess. Lihtsamatest vormidest keerukamate ja harvemini kasutatavateni jõudmine võtab aega. Seetõttu käsitleb tabel mahukamaid grammatikateemasid mitmel kooliastmel, kusjuures enamasti on täpsustatud käsitlemise rõhuasetust. Tabel on napolisõnaline, abi pakuvad tasemekirjeldused, milles osutatakse vastava keeleoskustaseme keeleelementidele üsna detailselt.

Tasemekirjeldused näitavad keele omandamist pika aja jooksul seoses keelepagasi ja suhtlusvajaduste laienemisega. Igal kooliastmel on primaarne keele funktsionaalsus – keelt kasutame oma suhtlusvajaduste rahuldamiseks ja grammatika pakub selleks vahendid. Väga oluline on õpikute ja eriti õpetajaraamatute asjatundlik koostamine, et õppetöö seoks keelevahendid funktsioonidega. Seda rõhutavadki keele kasutamisele orienteeritud tasemekirjeldused.

Kuna põhikooli lõpuks peab vormistik üldjoontes olema läbi võetud, siis peaks õpilasel ka süsteemist ülevaade olema. Gümnaasiumiastmel keskendutakse tekstile – lähtutakse tähendustest, st laiendatakse oskust kasutada keele variatiivsust, nn põhimõistete eri väljendusvõimalusi, mis annavad vabaduse oma mõtet täpselt ja eesmärgikohaselt esitada.

	I kooliaste	II kooliaste (A1.2 → A2.2.)	III kooliaste (A2.2 → B2.1)	Gümnaasium (B2.1 → C1)
H Ä Ä L D A M I N E	Lühikese ja pika hääliku eristamine (seoses tähen-dust eristava funktsiooniga); raskete hääliku-te (<i>õ, ä, ö, ü, e</i>) ja häälikuühendite (<i>ei, äi</i> jne) hääldamine (nt <i>süüa, käia</i>);	Võõrsõnade hääldamine (nt <i>muuseum, apelsin, limonaad</i>); isiku- ja kohanimed hääldamine (nt <i>Keila-Joa, Jõhvi</i>); vältevastanduse eristamine (st pika ja ülipika silbi tähen-	Häälduse korrigeerimine, pea- ja kaasrõhk, palatalisatsioon, intonatsiooni seos lause tähendusega; vältevastanduse eristamine erinevates sõnatüüpides.	Vajadusel häälduse korrigeerimine.

	<p>häälduse eri-nevusi eesti ja vene keeles (nt <i>programm, Euroopa</i>); sulghäälikud (<i>k, p, t, g, b, d</i>); lühikese lahtise esisilbi hääldus (nt <i>kala, mina</i>); silbitamine; liitsõnade hääldamine (nt <i>muinasjutt</i>).</p>	<p>dust eristav roll. Nt om <i>kooli</i>, os <i>kooli</i>).</p>		
K Ä Ä N D S Õ N A	<p>NIMISÕNA Tekstides esinevad käändevormid; käänete kasutamise õpitud sõnavara piires (kontekstis, võrdlevalt emakeelelega).</p> <p>OMADUSSÕNA Ühildumine nimisõnaga ainsuse ja mitmuse nimetavas (kontekstis).</p> <p>ARVSÕNA Põhiarvsõna (1–100), järgarvsõna.</p> <p>ASESÕNA Isikulised asesõnad (ka lühivormide kasutamine), Näitavad asesõnad (<i>see, need</i>), küsivad asesõnad (<i>kes? mis? mitu? missugune? mitmes? jt</i>).</p>	<p>NIMISÕNA Põhikäänded; käänete moodustamine, käänetevahelised seosed; sise- ja väliskohakäänete kasutamine (võrdlevalt emakeelelega).</p> <p>OMADUSSÕNA Võrdlusastmete moodustamine; ühildumine nimisõnaga (üldreeglid, kontekstis).</p> <p>ARVSÕNA Põhi- ja järgarvsõnade olulised käändevormid (kontekstis).</p> <p>ASESÕNA Õpitud asesõnade käänamine (<i>kes? kelle? keda? kellele? kellega? jne</i>).</p>	<p>NIMISÕNA, OMADUSSÕNA, ARVSÕNA, ASESÕNA Käänete moodustamine ja funktsioonid (kõik käänded); käänetevahelised seosed (kordamine, keerukamad moodustustüübid); tüvede variatiivsus (astmevaheldus jm); Isikulise asesõna käänamine koos nimisõnaga (nt <i>minu raamat</i>); ühildumise keerukamad juhud (nt <i>suure koeraga, eesti keeles</i>); hulgafraasid (nt <i>palju inimesi, paar inimest</i>); enesekohased, vastastikused ja umbmäärased asesõnad (nt <i>enda, oma, üksteise, tei-neteise, keegi, mis-ki</i>); pärisnimede käänamine; võõr-sõnade käänamine; liitarvsõnade käänamine; rooma numbrid.</p>	<p>Käändsõna süsteemne ja süvendatud käsitlemine, lähtudes vormide kasutusvõimalustest põhimõistete ja suhtlusfunktsioonide väljendamiseks; tüvede variatiivsus jt probleemset piirkonnad (nt veaohetlikud muutustüübid ja vormid, vormilt sarnaste sõnade erinev muutmine).</p>

T E G U S Õ N A	Tegusõna isiku-lõpud; tegusõna muutmine kindla kõneviisi olevikus ja lihtminevikus (kontekstis); käskiva kõneviisi ainsuse ja mitmuse 2. isik (tüüpfraa-sides, nt <i>Ava vihik! Kirjuta!</i>); jaatav ja eitav kõne.	Käskiva kõneviisi ainsuse ja mitmuse 2. isik (keerukamad sõnatüübid), keeld; tingiv kõneviis (olevik); mineviku liitaegade moodustamine; eituse moodustamine; <i>ma-</i> ja <i>da-</i> tegevusnime kasutamine; sagedased ühendverbid (kontekstis); sagedasemate tegusõnade rektsioon	Tegusõna põhi- ja peavormid; põhivormideastmevahelduslikud suhted; mineviku aegade kasutamine; tingiv kõneviis (minevik); kaudne kõneviis; umbisiku-line tegumood (olevik, minevik); <i>ma-</i> infinitiivi käändelised vormid; <i>des-</i> vorm; kesksõnad; ühend- ja väljendte-gusõnad; rektsioon (eesti ja vene keele erinevused).	Tegusõna süsteem-ne ja süvendatud käsitlus; vormistiku kasutusvõimaluste laiendamine põhimõistete ja suhtlus-funktsioonide väljendamiseks.
M U U T U M Ä Ä R S Õ N A	KAASSÕNA <i>All, peal, juures, ees, taga, ääres, kõrval</i> (omanda-takse kontekstis). MÄÄRSÕNA Sagedased koha-, aja- ja viisimäärsõnad (kontekstis, nt <i>Tule siia! Näen hästi/halvasti</i>). SIDESÕNA <i>Ja, et, aga</i> . HÜÜDSÕNA	KAASSÕNA Omastavat ja osastavat käänat nõudvad sagedasemad kaassõnad. MÄÄRSÕNA Viisi-, hulga- ja mõõdumäärsõnad. SIDESÕNA Sagedasemate sidesõnade tähendus-funktsioonid.	KAASSÕNA Tähendusrühmad; kaassõnafraasid erinevate käänetega (nt <i>hommikust saadik, viie minuti pärast, viis minutit tagasi</i>). MÄÄRSÕNA Rõhumäärsõnad, abimäärsõnad. SIDESÕNA Kõik alaliigid.	MUUTUMATUTE SÕNADE süvendatud käsitlus väljenduse eesmär-gipärase varieerimise huvides.
S Õ N A M O O D.	Liitsõnad, liited <i>-lane, -ke</i> (kontekstis).	Tähtsamad tuletusliited ja nende tähendus (nt <i>-ja, -mine, -lik, -us, -ne, -ta-</i>).	Tuletusliited ja nende kasutamine (enam kasutatavad nimi-, omadus-, tegu- ja määrsõnaliited).	Sõnavara rikastamise allikad ja teed; sihiliste ja sihitute tegusõnade tuletus-vahekord.
Õ I G E K	Tähestik ja tähtede ühendamine; suur- ja väiketähed; pärisnimede suur algustäht;	Lühikeste ja pikkade täis- ja kaashäälikute õigekiri: <i>k, p, t</i> õigekiri; <i>i ja j</i> õigekiri; täis- ja kaashääli-	Enam kasutatavad lühendid; lause kirjavahemärgid; arvsõnade õigekiri; võõrsõnade õigeki-	Õigekirja korrigeerimine.

I R I	häälikutepikku-se kajastumine kirjas; sõnade poolitamine; liitsõnade õige-kiri.	kuühendite õigekiri; otsekõne kirjavahe- märgid; kirjavahe- märgid sidesõnade <i>ja, sest, kui</i> jt ees; pärisnimede õigekiri.	ri;võõrnimede õigekiri; kokku- ja lahkukirjutamine.	
L A U S E Õ P E T U S	Normaallause (jaatav ja eitav lihtlause); Kinnistunud kogeja- omajalauseid (nt <i>Mul on kaks õde; Tal on külm</i>); väit-, küsi-, käsk- ja hüüdlauseid ning nende lõpumärgid.	Lihtlause laienda- mine; kinnistunud olemasolulauseid (nt <i>laual on lilled, klassis on kümme poissi</i>); sõnajärg lihtlause põhitüüpides; liitlau- se sidesõnadega <i>ja, ning, et, aga, kuid</i> jt; sagedasemad sihili- sed ja sihitud verbid (nt <i>kaduma- kaotama, meenuma- meenuta-ma</i>).	Täis- ja osasihitis; kaudkõne; lauselühend; muud elemendid lauses (lisand, üte, kiil); alistussuhted lauses (ühildumine ja rektsioon); sõnajärg erinevates lausetüüpides.	Lauseehituse mit- mekesiste võima- luste rakendamine eesmärgikohaste tekstide koostami- seks; lauseliikmete vormi ja tähenduse varia- tiivsus (nt aspekti väljendamiseks, võimalikkuse ja kohustatuse väljen- damiseks jne); teksti liigid ja stiili- lised iseärasused; teksti ülesehitus, sidumine ja sõna- järg.

3. B1- ja B2-keeleoskustasemega võõrkeeled

3.1. Üldalused

3.1.1. Õppe-eesmärgid

Gümnaasiumi võõrkeeletõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab autentsetes võõrkeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;
- 2) mõistab ja väärtustab oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi;
- 3) suhtleb sihtkeele kõnelejadega nende kultuurinorme järgides;
- 4) on võimeline jätkama õpinguid võõrkeeles, osalema erinevates rahvusvahelistes projektides ning kasutama võõrkeeli rahvusvahelises töökeskkonnas;
- 5) analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi; omandab elukestvaks õppeks motivatsiooni ning vajalikud oskused.

3.1.2. Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumiastmes õpitakse võõrkeelt tasemepõhiselt.

B2-keeleoskustasemega võõrkeeleks on keel, kus õpilane on varasemate õpingutega jõudnud kõrgemale keeleoskustasemele (nt B1 põhikooli lõpus) ning tema eesmärk on jõuda B2-keeleoskustasemele, sõltumata sellest, kas õpitav keel oli põhikoolis A-, B- või C-keel või on õpilane seda võõrkeelt õppinud väljaspool kooli.

B2-keeleoskustasemega keele puhul on gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus B2.1, hea õpitulemusega õpilane on võimeline täitma osaliselt ja väga hea õpitulemusega õpilane kõik B2.2-keeleoskustaseme nõuded. Väga hea õpitulemusega õpilane on võimeline osaliselt täitma ka järgmise (C1) taseme nõudeid.

B1-keeleoskustasemega võõrkeeleks on keel, mis algab madalamalt keeleoskustasemelt (nt A2 põhikooli lõpus), õpilase eesmärk on jõuda vähemalt B1-keeleoskustasemele, sõltumata sellest, kas õpitav keel oli põhikoolis A-, B- või C-keel või on õpilane seda võõrkeelt õppinud väljaspool kooli. B1-keeleoskustasemega keele puhul on gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus B1.1, hea õpitulemusega õpilane on võimeline täitma osaliselt ja väga hea õpitulemusega õpilane kõik B1.2-keeleoskustaseme nõuded. Väga hea õpitulemusega õpilane on võimeline osaliselt täitma ka järgmise (B2.1) taseme nõudeid.

Kohustuslike kursuste arv võimaldab õpilasel saavutada valitud sihttasemega võõrkeeles õpitulemused rahuldaval või heal tasemel olenevalt õppija võimekusest ning tema algsest keeleoskustasemest. B1- või B2-keeleoskustaseme oskuste süvendamiseks, kinnistamiseks ja liikumiseks järgmise keeleoskustaseme poole pakub kool õpilasele valikkursusi ning lisakursusi vastavalt kooli õppekavale.

Õpetuses kasutatakse kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid ning aktiivõppemeetodeid. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Rakendatakse jätkuvalt paaris- ja rühmatööd, toetatakse võõrkeelse suhtlus- ja esinemisoskuse väljakujunemist, nt väitlused, referaadid, uurimistöid, esitlused, sh multimeedia, suhtlusportaalid, blogid jne. Õpilasi ergutatakse kasutama keelt ka väljaspool keeletunde.

Gümnaasiumi keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles.

Teemavaldkonnad on ühised nii B1- kui ka B2-keeleoskustasemega võõrkeeltele.

Gümnaasiumis on üldteema „Mina ja maailm”.

Viis teemavaldkonda ja nende alateemad on igapäevaelus omavahel läbi põimunud ning nii on neid võimalik käsitleda ka keeleõpetuses. Erinevate teemade kaudu on õpilasel võimalus võrrelda Eesti ja õpitava keele maa kultuuriruumi. Teemasid käsitledes peetakse silmas kursuse keeletaset, õpilase huve ning teemade päevakohasust.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis.

Kultuuriteadlikkuse kujundamisel juhitakse õpilase tähelepanu emakeeles ja õpitavas võõrkeeles suhtlemise erinevustele ning neid erinevusi selgitavatele kultuurinähtustele. Õpilane peaks olema teadlik oma kohast ja vastutusest ühiskonnas ning suutma anda adekvaatseid hinnanguid.

Õppes on jätkuvalt oluline õpioskuste arendamine, mis toetab edasisi võõrkeeleeõpinguid ning paneb aluse elukestvatele õppele.

3.1.3. Õpitulemused

B1-keeleskustasemega keel

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab kõike olulist endale tuttavalt või huvipakkuvalt teemal;
- 2) saab igapäevases suhtluses enamasti hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
- 3) kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning selgitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti ja plaane;
- 4) koostab lihtsa teksti tuttavalt teemal;
- 5) arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
- 6) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, internetti), et otsida vajalikku infot ka teistes valdkondades;
- 8) seab eesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

B2-keeleskustasemega keel

B2-keeleskustasemega keel

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
- 2) vestleb spontaanselt ja lodusalt sama keele emakeelse kõnelejaga;
- 3) selgitab oma vaatenurka ning kaalub kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
- 4) loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 5) arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
- 6) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt seletavat sõnaraamatut, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades;
- 8) seab eesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

3.1.4. Õppesisu ja õppetegevus

1. Eesti ja maailm

Eesti riik ja rahvas:

- 1) omariiklus ja kodanikuks olemine, riigikaitse;
- 2) geograafiline asend ja kliima;
- 3) rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid;
- 4) mitmekultuuriline ühiskond.

Eesti keel ja eesti meel:

- 1) rahvuslik identiteet;
- 2) kultuuritraditsioonid;
- 3) kodukoha lugu.

Eesti ja teised riigid:

- 1) Eesti Euroopa Liidu liikmesriik: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus;
- 2) Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö.

2. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming:

- 1) looming: kirjandus, kujutav kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst, käsitöö jne;
- 2) rahva ajalooline kultuurimälu;
- 3) loova mõtte arendamine kogemuse kaudu;
- 4) loomeprotsessi soodustavad või takistavad tegurid (nt olme, perekond, ühiskonnakord, tavad).

Kultuuritraditsioonid ja tavad:

- 1) rahvapärимused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad ja kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu;
- 2) erinevate rahvaste kultuuritraditsioone, tavasid ja uskumusi.

3. Keskkond ja tehnoloogia

Geograafiline keskkond:

- 1) keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus ja kultuur, kaitsealad; saasteallikad;
- 2) loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ja kliimamuutused;
- 3) keskkonna jätkusuutlik areng.

Elukeskkond:

- 1) elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel;
- 2) sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus (nt arstiabi, pensionid, riiklikud toetused ja fondid, abirahad, soodustused puuetega inimestele jne);
- 3) säästlik eluviis;
- 4) sotsiaalne miljö: põhirahvusest koosnev või mitmekeelne ja -kultuuriline ühiskond; lähinaabrid.

Tehnoloogia:

- 1) teaduse- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus;
- 2) teabekeskkond: infootsing ja -vahetus;
- 3) keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, arvutipõhine keeleõpe, tõlkeabiprogrammid jne;
- 4) biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus jne.

4. Haridus ja töö

Pere ja kasvatus:

- 1) perekond; peresuhted, laste ja vanemate omavaheline mõistmine ning üksteisest hoolimine;
- 2) kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak jne.

Haridus:

- 1) riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused;
- 2) kohustuslik kooliharidus, iseõppimine;
- 3) koolikeskkond ja -traditsioonid; noorteorganisatsioonid;
- 4) edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal;
- 5) elukestev õpe.

Tööelu:

- 1) teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine;
- 2) töötamine: eluloo (CV) koostamine, tööleping, töövestlus;
- 3) töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); tööpuudus;
- 4) vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste suhtes;
- 5) töötaja ning tööandja õigused ja vastutus, ametiühingud, katseaeg, osalise või täisajaga töö, puhkus;
- 6) suhted töökollektiivis; meeldiv ja sundimatu miljöö, motiveeritud töötaja;
- 7) vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks;
- 8) puuetega inimeste töö.

5. Inimene ja ühiskond**Inimene kui looduse osa:**

- 1) eluring: sünd, elu ja surm;
- 2) tasakaal inimese ja looduse vahel (loodushoidlik eluviis, aukartus looduse ees);
- 3) elulaad ehk olemise viis (nt loodushoidlik ja inimsõbralik, tervislik).

Inimene kui indiviid:

- 1) inimese loomus ja käitumine, vastuoludesse sattumine;
- 2) iga inimese kordumatu eripära;
- 3) väärtushinnangud, vaated elule ja ühiskonnale;
- 4) inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed; sotsiaalsed;
- 5) erinevad inimesed ja rahvad (keele- ja kultuurierinevused, käitumistavad, kõlblusnormid).

Inimestevaheline suhtlus:

- 1) suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (sõnavalik, žestid, miimika jne);
- 2) meedia kui suhtluskanal ja -vahend.

Ühiskond kui eluavalduste kogum:

- 1) majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond;
- 2) sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus;
- 3) ebaterved eluviisid, kuritegevus.

Gümnaasiumis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt, rõhuasetused võivad kursuseti olla erinevad. Õpitavat keelt kasutatakse aktiivselt nii tunnis kui ka väljaspool tundi (nt kirjasõbrad, õppereisid, õpilasvahetused ja kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega). Õpilane loeb autentseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab

rakendada suhtlemisoskust, kasutades erinevaid keeleregistreid (nt suhtlemine ametiasutuses, tööintervjuul, olmesfääris).

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust. Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Õppetegevuseks sobivad näiteks:

- 1) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine;
- 2) iseseisev lugemine ning kuulamine;
- 3) tarbekirjade koostamine (nt CV, seletuskiri, avaldus, kaebus);
- 4) loovtööd (nt kirjand, essee, artikkel, retsensioon, kokkuvõte, luuletus, tõlge, blogi);
- 5) referaatide ja/või uurimistöode koostamine ning esitlemine;
- 6) argumenteerimisoskuse arendamine (nt väitlus, vaidlus);
- 7) rolli- ja suhtlusmängud;
- 8) projektitööd (nt filmide tegemine, teatritükkide etendamine, veebilehtede koostamine);
- 9) info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, internet).

3.2 10.klass

10. klassi õpitulemused:

- 1) mõistab kõike olulist endale tuttavalt või huvipakkuvalt teemal;
- 2) saab igapäevases suhtluses enamasti hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
- 3) kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning selgitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti ja plaane;
- 4) koostab lihtsa teksti tuttavalt teemal;
- 5) arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
- 6) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, interneti), et otsida vajalikku infot ka teistes valdkondades;
- 8) seab eesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega;
- 10)** loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti 110-130 sõna.

10. klassi õppesisu:

1. Eesti ja maailm

Eesti riik ja rahvas:

- 1) omariiklus ja kodanikuks olemine;
- 2) geograafiline asend ja kliima;

- 3) rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond;
- 4) mitmekultuuriline ühiskond.

Eesti keel ja eesti meel:

- 1) kultuuritraditsioonid;
- 2) kodukoha lugu.

Eesti ja teised riigid:

- 1) Eesti kui Euroopa Liidu liikmesmaa: ELi liikmesriigid;
- 2) Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö, Eesti partnerriigid.

2. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming:

- 1) looming: kirjandus, kujutav kunst, helilooming;
- 2) rahva ajalooline kultuurimälu;
- 3) loomeprotsessi soodustavad või takistavad tegurid (nt olme, perekond, tavad).

Kultuuritraditsioonid ja tavad:

- 1) rahvapärимused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad ja kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu.

3. Keskkond ja tehnoloogia

Geograafiline keskkond:

- 1) keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; kaitsealad;
- 2) loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ja Kliimamuutused.

Elukeskkond:

- 1) elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel;
- 2) sotsiaalsete hüvede olemasolu (nt arstiabi, pensionid, riiklikud
1) toetused ja fondid, jne);
- 2) säästlik eluviis.

Tehnoloogia:

- 1) teadus- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus;
- 2) teabekeskkond: infootsing ja -vahetus.

4. Haridus ja töö

Pere ja kasvatus:

- 1) perekond; peresuhted;
- 2) kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, jne.

Haridus:

- 1) riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused;
- 2) kohustuslik kooliharidus, iseõppimine.

Tööelu:

- 1) teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine;
- 2) töötamine: eluloo (CV) koostamine, tööleping, töövestlus;
- 3) töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); Tööpuudus.

5. Inimene ja ühiskond

Inimene kui looduse osa:

1) eluring: sünd, elu ja surm..

Inimene kui indiviid:

- 1) inimese loomus ja käitumine;
- 2) iga inimese kordumatu eripära;
- 3) inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed;
- 4) erinevad inimesed ja rahvad (keele- ja kultuurierinevused, käitumistavad, kõlblusnormid).

Inimestevaheline suhtlus:

1) suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (sõnavalik, žestid, miimika jne).

Ühiskond kui eluavalduste kogum:

1) majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond.

10. klassi hindamine:

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K U U L A M I N E	Saab aru osaliselt vahetus suhtlussituatsioonis kuuldist, kui vestlus on tuttav igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab põhimõtteid tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru aeglase tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.	Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldist, kui vestlus on tuttav igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.	Saab osaliselt kuuldist aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on aeglane ja üldkeelne.	Saab kuuldist aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.
L U G E M I N E	Loeb ja osaliselt mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist.	Loeb ja osaliselt mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstitid, mugandatud ilukirjandustekstitid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstitid, mugandatud ilukirjandustekstitid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab edukalt

	<p>infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.</p>	<p>Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.</p>	<p>lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.</p>	<p>erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.</p>
<p>R Ä Ä K I M I N E</p>	<p>Oskab vigadega lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu, mis häirivad arusaamist. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.</p>	<p>Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.</p>	<p>Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.</p>	<p>Oskab edukalt edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab väga hästi ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.</p>
<p>K I R J U T A M I N E</p>	<p>Oskab kirjutada valitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab abiga erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb <i>online</i>-vestluses (nt MSN).</p>	<p>Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb <i>online</i>-vestluses (nt MSN). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus)</p>	<p>Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis takistavad mõnikord kirjutatu mõistmist.</p>	<p>Oskab edukalt koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab hästi kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab detailides kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.</p>

3.3 . 11.klass

11.klassi õpitulemused:

- 1) mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
- 2) vestleb spontaanselt ja ladusalt sama keele emakeelse kõnelejaga;
- 3) selgitab oma vaatenurka ning kaalub kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
- 4) loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 5) arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
- 6) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt seletavat sõnaraamatut, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades;
- 8) seab eesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonnaga kui ka teiste valdkondade teadmistega;
- 10) koostab lihtsa teksti tuttavatel teemal mahus 140-150 sõna.

11.klassi õppesisu:

1. Eesti ja maailm

Eesti riik ja rahvas:

- 1) omariiklus ja kodanikuks olemine, riigikaitse;
- 2) geograafiline asend ja kliima;
- 3) rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid;
- 4) mitmekultuuriline ühiskond.

Eesti keel ja eesti meel:

- 1) rahvuslik identiteet;
- 2) kultuuritraditsioonid.

Eesti ja teised riigid:

- 1) Eesti kui Euroopa Liidu liikmesmaa: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus;
- 2) Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö.

2. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming:

- 1) looming: kirjandus, kujutav kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst ja käsitöö jne;
- 2) rahva ajalooline kultuurimälu;
- 3) loova mõtte arendamine kogemuse kaudu.

Kultuuritraditsioonid ja tavad:

- 1) rahvapärимused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad ja kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu;
- 2) erinevate rahvaste kultuuritraditsioone.

3. Keskkond ja tehnoloogia

Geograafiline keskkond:

- 1) keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus ja kultuur, kaitsealad; saasteallikad;
- 2) loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ja kliimamuutused.

Elukeskkond:

- 1) elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel;
- 2) sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus (nt arstiabi, pensionid, riiklikud toetused ja fondid, abirahad, soodustused puuetega inimestele jne);
- 3) säästlik eluviis.

Tehnoloogia:

- 1) teadus- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus;
- 2) teabekeskkond: infootsing ja -vahetus;
- 3) keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, arvutipõhine keeleõpe, tõlkeabi programmid jne.

4. Haridus ja töö**Pere ja kasvatus:**

- 1) perekond; peresuhted, laste ja vanemate omavaheline mõistmine ning üksteisest hoolimine;
- 2) kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, jne.

Haridus:

- 1) riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused;
- 2) kohustuslik kooliharidus, iseõppimine;
- 3) koolikeskkond ja -traditsioonid; noorteorganisatsioonid;
- 4) edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal.

Tööelu:

- 1) teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine;
- 2) tööotsimine: eluloo (CV) koostamine, tööleping, töövestlus;
- 3) töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); tööpuudus;
- 4) vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste suhtes;
- 5) töötaja ning tööandja õigused ja vastutus;
- 6) suhted töökollektiivis; meeldiv ja sundimatu miljö;
- 7) vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks.

5. Inimene ja ühiskond**Inimene kui looduse osa:**

- 1) eluring: sünd, elu ja surm;
- 2) tasakaal inimese ja looduse vahel (loodushoidlik eluviis, aukartus looduse ees);
- 3) elulaad ehk olemise viis (nt loodushoidlik ja inimsõbralik, tervislik).

Inimene kui indiviid:

- 1) inimese loomus ja käitumine, vastuoludesse sattumine;
- 2) iga inimese kordumatu eripära;
- 3) väärtushinnangud, vaated elule ja ühiskonnale;

4) inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed; sotsiaalsed.

Inimestevaheline suhtlus:

1) suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (sõnavalik, žestid, miimika jne);

2) meedia kui suhtluskanal ja -vahend.

Ühiskond kui eluvalduste kogum:

1) majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond;

2) sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus.

11. klassi hindamine:

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K U L L M I N E	Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldist, kui vestlus on tuttav igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.	Saab osaliselt kuuldist aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on aeglane ja üldkeelne.	Saab kuuldist aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest.
L U G E M I N E	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.	Loeb ja osaliselt mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstit, mugandatud ilukirjandustekstit). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstit, mugandatud ilukirjandustekstit). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab edukalt erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.
R	Oskab lihtsate seostatud lausetega	Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse	Oskab edukalt edasi anda raamatu, filmi,	Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi

ÄÄKIMINE	<p>rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.</p>	<p>jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.</p>	<p>etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab väga hästi ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.</p>	<p>üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab itmekesist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.</p>
KIRJUTAMINE	<p>Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb <i>online</i>-vestluses (nt MSN). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus)</p>	<p>Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis takistavad mõnikord kirjutatu mõistmist.</p>	<p>Oskab edukalt koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab hästi kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab detailides kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.</p>	<p>Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.</p>

3.4 12.klass

12. klassi õpitulemused:

- 1) mõistab konkreetsetel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
- 2) vestleb spontaanselt ja ladusalt sama keele emakeelse kõnelejaga;
- 3) selgitab oma vaatenurka ning kaalub kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
- 4) loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 5) arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;

- 6) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt seletavat sõnaraamatut, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades;
- 8) seab eesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonnaga kui ka teiste valdkondade teadmistega;
- 10) koostab lihtsa teksti tuttavatel teemal mahus 150-200 sõna.

12. klassi õppesisu:

1. Eesti ja maailm

Eesti riik ja rahvas:

- 1) omariiklus ja kodanikuks olemine, riigikaitse;
- 2) geograafiline asend ja kliima;
- 3) rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid;
- 4) mitmekultuuriline ühiskond.

Eesti keel ja eesti meel:

- 1) rahvuslik identiteet;
- 2) kultuuritraditsioonid;
- 3) kodukoha lugu.

Eesti ja teised riigid:

- 1) Eesti kui Euroopa Liidu liikmesmaa: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus;
- 2) Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö.

2. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming:

- 1) looming: kirjandus, kujutav kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst ja käsitöö jne;
- 2) rahva ajalooline kultuurimälu;
- 3) loova mõtte arendamine kogemuse kaudu;
- 4) loomeprotsessi soodustavad või takistavad tegurid (nt olme, perekond, ühiskonnakord, tavad).

Kultuuritraditsioonid ja tavad:

- 1) rahvapärимused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad ja kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu;
- 2) erinevate rahvaste kultuuritraditsioone, tavasid ja uskumusi.

3. Keskkond ja tehnoloogia

Geograafiline keskkond:

- 1) keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus ja kultuur, kaitsealad; saasteallikad;
- 2) loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ja kliimamuutused;
- 3) keskkonna jätkusuutlik areng.

Elukeskkond:

- 1) elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel;
- 2) sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus (nt arstiabi, pensionid, riiklikud toetused ja fondid, abirahad, soodustused puuetega inimestele jne);
- 3) säästlik eluviis;
- 4) sotsiaalne miljöö: põhirahvusest koosnev või mitmekeelne ja -kultuuriline ühiskond; lähinaabrid.

Tehnoloogia:

- 1) teadus- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus;
- 2) teabekekkond: infootsing ja -vahetus;
- 3) keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, arvutipõhine keeleõpe, tõlkeabiprogrammid jne;
- 4) biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus jne.

4. Haridus ja töö**Pere ja kasvatus:**

- 1) perekond; peresuhted, laste ja vanemate omavaheline mõistmine ning üksteisest hoolimine;
- 2) kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak jne.

Haridus:

- 1) riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused;
- 2) kohustuslik kooliharidus, iseõppimine;
- 3) koolikeskkond ja -traditsioonid; noorteorganisatsioonid;
- 4) edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal;
- 5) elukestev õpe.

Tööelu:

- 1) teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine;
- 2) tööotsimine: eluloo (CV) koostamine, tööleping, töövestlus;
- 3) töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); tööpuudus;
- 4) vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste suhtes;
- 5) töötaja ning tööandja õigused ja vastutus, ametiühingud, katseaeg, osalise või täisajaga töö, puhkus;
- 6) suhted töökollektiivis; meeldiv ja sundimatu miljöö, motiveeritud töötaja;
- 7) vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks;
- 8) puuetega inimeste töö.

5. Inimene ja ühiskond**Inimene kui looduse osa:**

- 1) eluring: sünd, elu ja surm;
- 2) tasakaal inimese ja looduse vahel (loodushoidlik eluviis, aukartus looduse ees);
- 3) elulaad ehk olemise viis (nt loodushoidlik ja inimsõbralik, tervislik).

Inimene kui indiviid:

- 1) inimese loomus ja käitumine, vastuoludesse sattumine;
- 2) iga inimese kordumatu eripära;
- 3) väärtushinnangud, vaated elule ja ühiskonnale;
- 4) inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed; sotsiaalsed;

5) erinevad inimesed ja rahvad (keele- ja kultuurierinevused, käitumistavad, kõlblusnormid).

Inimestevaheline suhtlus:

1) suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (sõnavalik, žestid, miimika jne);

2) meedia kui suhtluskanal ja -vahend.

Ühiskond kui eluvalduste kogum:

1) majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond;

2) sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus;

3) ebaterved eluviisid, kuritegevus.

12. klassi hindamine:

	Tase 2	Tase 3	Tase 4	Tase 5
K U U L A M I N E	Saab osaliselt kuulust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaazides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on aeglane ja üldkeelne.	Saab kuulust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaazides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest.	Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.
L U G E M I N E	Loeb ja osaliselt mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstit, mugandatud ilukirjandustekstit). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstit, mugandatud ilukirjandustekstit). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab edukalt erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb lususalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid, tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla idioomide ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.

R Ä Ä K I M I N E	<p>Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.</p>	<p>Oskab edukalt edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab väga hästi ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.</p>	<p>Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab itmekesist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.</p>	<p>Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. On võimeline jälgima oma keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamiku vigadest. Oskab valida sobiva keeleregistri. Kõnerütmis ja -tempo on tunda emakeele mõju.</p>
K I R J U T A M I N E	<p>Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis takistavad mõnikord kirjutatu mõistmist.</p>	<p>Oskab edukalt koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab hästi kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab detailides kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.</p>	<p>Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmäärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.</p>	<p>Oskab kirjutada esseed: arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane. Oskab refereerida nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot. Kasutab erinevaid keeleregistreid sõltuvalt adressaadist (nt eristades isikliku, poolametliku ja ametliku kirja stiili). Lausesiseseid kirjavademärke kasutab enamasti reeglipäraselt.</p>

3.5 Kooliastme keeleteadmised

A-keel	Gümnaasium B1-B2-keeleoskustasemel võõrkeel
---------------	--

LAUSEÕPETUS	Õigekirjasüsteemi tajumine; teksti sidusus (<i>cohesion</i>); kirjavahemärgid (koolon, semikoolon); sõnade poolitamine; võrdlus-, otstarbe-, põhjus-, tagajärg-, mööndus- ja määrsõnalisi lauseid alustavad sidesõnad; tingimuslausete kõik tüübid.
TEGUSÕNA	Isikuline tegumood (<i>Past Perfect Continuous, Future Perfect</i>); umbisikuline tegumood (<i>Present Continuous, Past Continuous, Present Perfect, Past Perfect, Present Perfect Continuous, Past Perfect Continuous, Future Perfect, Modal verbs</i>); kausatiiv (<i>have sth done</i>); unreal past (<i>wish, suggest</i>). Tegusõna mittepöördelised vormid (oleviku ja mineviku kesksõna); konstruktsioonid infinitiivi ja gerundiumiga; liitsihitis.
NIMISÕNA	Kahekordne omastav kääne (<i>a house of theirs</i>); ainsuse ja mitmuse erijuhud (<i>every, none, all ...</i>); ladina/kreeka laensõnade erandlik mitmus (<i>abacus, curriculum</i>); nimisõnalised fraasid; artikli asendajad; artikli kasutamise erijuhud.
OMADUSSÕNA	Sõnajärg mitme täiendsõna puhul (<i>a big red leather jacket</i>).
EESSÕNA	Nimi-, tegu- ja omadussõnalised fraasid eessõnadega.
ARVSÕNA	Mõõtühikud.
MÄÄRSÕNA	Mitmetähenduslikud määrsõnad (<i>badly, shortly</i>); omadus-, side- ja eessõnadega vormilt kokkulangevad määrsõnad (<i>off, since</i>); partiklitega kokkulangevad määrsõnad (<i>over, up</i>).
SÕNATULETUS	Ees- ja järelliited nimi-, omadus-, tegusõnade moodustamiseks (<i>counter-, sub-, dis-, -dom, -hood-, en-, trans-</i>).

3.6 Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Õpilane jätkab õppida õpetaja juhendamisel ise oma tööle hinnangut andma. Õppetöö vältel toob ta koostöös õpetajaga esile:

- 1) oskused ja teadmised, mis ta on enda arvates hästi omandanud;
- 2) oskused või teadmised, mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

Hindamisel viie palli süsteemis:

- 1) hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
- 2) hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
- 3) hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;
- 4) hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;
- 5) hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindega „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75–89%, hindega „3” 50–74%, hindega „2” 20–49% ning hindega „1” 0–19%.

Õpetaja hinnangute kõrval kasutatakse õppes enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid, võttes vajaduse korral abiks nt Euroopa keelemapi.

3.7 Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab õppe vajadusel rühmades.

Kool korraldab õppe klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus koos vajaliku õppematerjali, sisustuse ja tehniliste abivahenditega.

- 1) Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatöökaks ning ümarlauavestlusteks.
- 2) Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.
- 3) Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.
- 4) Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis, kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.
- 5) Tundides kasutatakse SMART-board ja projektor.
- 6) Tundides kasutatakse arvuti või CD-mängija.